

معماری کتابخانه‌های جهان

تألیف و گردآوری: سید ابوالفضل هاشمی

www.ketab.ir

سرشناسه عنوان و نام پدیدآور مشخصات نشر مشخصات ظاهری وضعیت فهرست نویسی موضوع رده بندی کنگره رده بندی دیویی شماره کتابشناسی ملی	هاشمی، سیدابوالفضل، ۱۳۴۶ - معماری کتابخانه های جهان/تألیف و گردآوری سیدابوالفضل هاشمی، تهران: یزدا، ۱۳۹۱. ۱۸۴ ص.: مصور، ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م. فینا کتابخانه ها - معماری ساختمان های کتابخانه - طرح و نقشه ۱۳۹۱ م ۲۶۷۹/۸ ۲۲ ۲۸۸۱۹۹۳
--	--

معماری کتابخانه های جهان

تألیف و گردآوری: سید ابوالفضل هاشمی

ناشر: یزدا / چاپ اول: ۱۳۹۱ / قطع: رقی / تعداد صفحات: ۱۸۴ صفحه /
آماده سازی قبل از چاپ: نشریه تفکر معماری / مدیر تولید: محمد پیروزمند /
صفحه آرا: الهه ابراهیمی شادمان / طراح جلد: امیر بهرام میرمحمدعلی رودکی /
چاپ و صحافی: یزدا / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / بها: ۱۰۰۰۰ تومان /

شابک: 978-600-165-269-1

نشریاد و گروه نشریات

دفتر نشر و نمایشگاه دائمی: تهران، سیدخندان، خیابان ارسباران، کوچه همدانی،
شماره ۲۲، ساختمان یزدا، دورنگار: ۲۲۸۸۵۶۵۱ (۰۲۱) / تلفن: ۵۰-۲۲۸۸۵۶۴۷ (۰۲۱)
نماینده گی انحصاری بخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان اردیبهشت (متیری جاوید)، بین خیابان
لیاقی نژاد و جمهوری اسلامی، ساختمان شماره ۱۰، انتشارات فدک ایستایس / تلفن: ۶۶۴۸۲۲۲۱

توجه: به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱/۱۱ و همچنین قانون
ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب سال ۱۳۵۰ تمام حقوق این اثر به هر نحو برای نشر یزدا
محفوظ است. نشر و بخش تمام یا قسمتی از این کتاب بدون اجازه از ناشر، باعث پیگرد قانونی خواهد شد.

WWW.YAZDAPUB.IR / WWW.HVAC.IR / WWW.KHANETASISAT.IR

۹	 مقدمه
۹	 معماری چیست؟
۱۲	 کتابخانه چیست؟
۱۳	 برخی از کتابخانه‌های ملی جهان
۱۳	 کتابخانه ملی مرکزی رم (ایتالیا)
۱۶	 کتابخانه ملی مرکزی فلورانس (ایتالیا)
۲۶	 کتابخانه کنگره آمریکا
۳۲	 کتابخانه ملی رومانی
۳۵	 کتابخانه ملی کانادا
۳۸	 کتابخانه ملی فرانسه
۴۳	 کتابخانه ملی روسیه
۵۴	 کتابخانه ملی مالزی
۶۰	 کتابخانه ملی تونس
۶۳	 کتابخانه ملی بلغارستان
۶۷	 کتابخانه ملی تانزانیا
۷۰	 کتابخانه ملی سنگاپور
۷۴	 کتابخانه ملی بوتان

۷۷	کتابخانه ملی الجزایر
۸۰	کتابخانه ملی استونی
۸۵	کتابخانه ملی تایلند
۸۸	کتابخانه ملی اسپانیا
۹۲	کتابخانه ملی ایرلند
۹۶	کتابخانه سلطنتی دانمارک
۹۹	کتابخانه ملی پرتغال
۱۰۵	کتابخانه ملی چین
۱۱۲	کتابخانه ملی آلمان
۱۱۷	مدیریت امنیت در معماری فضاهای کتابخانه‌ای
۱۱۸	امنیت در کتابخانه‌ها
۱۲۰	طراحی کتابخانه و تامین امنیت متقارن با فن‌آوری‌های نوین
۱۲۲	نتیجه‌گیری
	بررسی تطبیقی معماری چند کتابخانه در کشورهای مختلف جهان
۱۲۳	و تأثیر آن بر خدمات کتابخانه
۱۲۵	انتخاب محل
۱۲۵	معماری بیرونی
۱۲۶	معماری داخلی و تکنولوژیهای بکار رفته
۱۳۰	نتیجه‌گیری
۱۳۱	درباره معماری کتابخانه‌های مهم جهان
۱۳۷	معماری کتابخانه ملی اتریش
۱۳۸	میدان عمومی رو باز
۱۴۵	کتابخانه ملی قزاقستان
۱۵۵	کتابخانه ملی دیجیتالی تایچونگ

۱۶۵		ساختمان کتابخانه ملی ایران
۱۷۳		باغ کتاب تهران
۱۷۷		طرح‌های اولیه باغ کتاب
۱۷۹		کتابخانه اسکندریه
۱۷۹		طرح کتابخانه جدید
۱۸۰		کتابخانه جدید
۱۸۰		معماری- نمادها
۱۸۰		معماری خارجی کتابخانه
۱۸۱		معماری داخلی کتابخانه
۱۸۱		نمادها
۱۸۱		کارکنان
۱۸۲		امکانات کتابخانه جدید
۱۸۳		سازمان و وظایف کتابخانه جدید
۱۸۴		منابع

مقدمه

معماری چیست؟

شاید بتوان معماری را از آن گونه واژه‌هایی دانست که همواره به راحتی به کار می‌رود ولی کمتر پیش می‌آید که گوینده مفهوم دقیق آن را بداند و با ریشه و حوزه کارکرد این واژه آشنا باشد.

واژه «معماری» در زبان عربی از ریشه «عمر» به معنای عمران، آبادی و آبادانی است. اما کلمه معماری (Architecture) ریشه در واژه یونانی (Architektonik) دارد که به معنای ساختن ویژه است؛ ساختنی که هدایت شده و همراه با آرخه باشد. آرخه نیز (Arkhe) از فعل آرخين (Arkhin) به معنای هدایت کردن و اداره کردن است.

اگر سری به لغت‌نامه‌های مختلف، اعم از فارسی و انگلیسی بزنیم می‌توانیم تعریف‌های مختلفی در ارتباط با معماری پیدا کنیم. برای مثال، در لغت‌نامه دهخدا این تعاریف برای معماری آمده است: بنایی و علم بنایی و شغل معماری، عمل و شغل معماری، آبادانی و آبادسازی.

همچنین، در دوره‌های مختلف تعریف‌های متفاوتی در این زمینه ارائه شده است. برای نمونه، فرانک لوید رایت، معمار نامدار اوایل قرن بیستم و یکی از پیشگامان معماری مدرن در این باره می‌گوید: «معماری عصاره زندگی است و به عبارتی، زندگی را شکل می‌دهد.»

معماری، حقیقی‌ترین روش ثبت، زندگی در دنیای گذشته، امروز و آینده است. یا در تعریف دیگری از لوکوربوزیه، یکی دیگر از پیشگامان معماری مدرن داریم: «معماری بازی با اشیا در زیر نور است.»

اما آنچه اهمیت دارد این است که این تعریف‌های متفاوت در برخی ریشه‌ها دارای وجه مشترک هستند. بطور کلی این تعاریف را می‌توان در سه گروه اصلی دسته‌بندی کرد: معماری به‌عنوان یک فرایند، معماری به‌عنوان یک حرفه و معماری به‌عنوان یک سند.

معماری به‌عنوان یک فرایند

در این دسته‌بندی، معماری فعالیتی است در زمینه طراحی، ساختن بنا و دیگر ساختارهای فیزیکی که توسط یک فرد و یا افرادی برای ایجاد سرپناه انجام می‌شود. در این فرایند، خلاقیت و نوآوری نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند، همانگونه که لوکوربوزیه می‌گوید: «... اینکه معماری در لحظه‌ای از خلاقیت بوجود می‌آید، یک حقیقت انکارناپذیر است.»

همچنین، طراحی معماری می‌تواند در ابعاد بسیار وسیع باشد، مانند اینکه ساختمان چگونه با محیط اطراف می‌آمیزد و یا اینکه در مقیاس کوچک باشد، اینکه ساختارهای جزئی طراحی چگونه می‌تواند در طرح شکل گیرد. بطور کلی، معماری در این گروه، طراحی برای هر گونه سیستم است.

معماری به‌عنوان یک حرفه

در این گروه تعاریف، معماری نقشی است که افراد به‌عنوان ارائه‌دهندگان خدمات می‌پذیرند. همانگونه که در لغت‌نامه دهخدا نیز دیدیم و از آن به‌عنوان بنایی، علم بنایی و شغل معمار یاد شده است.

معماری به‌عنوان یک سند

در این دسته‌بندی، معماری مبتنی بر طراحی‌ها و اسنادی است که بیان‌کننده ساختار و رفتار یک ساختمان و یا هر نوع سیستم ساخته شده است. به‌عنوان مثال می‌توان به آثار معماری اشاره کرد که سمبل‌های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی یک کشور شناخته می‌شوند. ساختمان‌هایی مانند تخت جمشید و اهرام تلاشه مصر از این نوع آثار محسوب می‌شوند. آثاری که پیونددهنده افکار و تصورات مردم زمان خود با حال و آینده است

کتابخانه چیست؟

واژه کتابخانه ترکیبی اضافی است از دو کلمه عربی و فارسی «کتاب» و «خانه». «کتاب» واژه‌ای عربی به معنای نوشته یا چیزی مکتوب و «خانه» از ریشه پهلوی «خان» به معنای فضا، مکان و اتاق است.

یونانی‌ها به آن (Bibliotheca) و رومی‌ها (libri) می‌گفتند که از واژه (liber) به معنای کتاب مشتق شده بود. در انگلیسی قرون وسطی به آن (librarie) و در فرانسه قدیم به آن (librairie) می‌گفتند.

این واژه با تغییراتی که کرد در انگلیسی به (library) تبدیل شد و در بیشتر زبان‌های لاتینی و اروپایی از واژه‌هایی مثل (bibliotheque, bibliothek و biblioteca) برای آن استفاده می‌شود.

در ایران باستان از اصطلاح «دژنبشت» یا قلعه کتاب‌ها برای رساندن مفهوم کتابخانه استفاده می‌شد.

در حوزه فرهنگ اسلامی و عربی از واژه‌هایی مثل بیت‌الحکمه، دارالحکمه، دارالعلم، خزانه‌الحکم، مخزن‌الکتب، دارالکتب و مکتبه استفاده می‌شود که دو واژه مکتبه و دارالکتب در حال حاضر مصطلح است. برای ارائه تعریفی از کتابخانه باید آن را از نظر فیزیکی و کارکردی مدنظر قرار داد. از نظر فیزیکی می‌توان تعریف زیر را برای کتابخانه در نظر گرفت:

- کتابخانه مکانی است برای حفظ و نگهداری آثار مکتوب و غیر مکتوب که طی تاریخ تمدن بشر به وجود آمده است.
- کتابخانه مخزنی است برای حفظ مواد و منابع هنری، علمی، ادبی، اجتماعی و غیره که روی رسانه‌های مختلف ثبت و ضبط شده‌اند.
- کتابخانه مکانی است که انواع منابع و مواد در آن به صورت سازماندهی شده حفظ و نگهداری می‌شود.
- کتابخانه مکان فیزیکی است که انواع رسانه‌های مکتوب، دیداری و شنیداری و الکترونیکی در آن نگهداری می‌شود.